

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 30182/10
Salih ERDOĞU / Türkiye

Başkan,

Paul Lemmens,

Hâkimler,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 29 Mayıs 2018 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi(İkinci Bölüm),

20 Mayıs 2010 tarihinde yapılan yukarıdaki başvuruyu göz önüne alarak, Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuran tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2020. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuran Salih Erdoğan 1953 doğumlu bir Türk vatandaşı olup Diyarbakır'da tutukluluğunun infazına devam edilmektedir. Başvuran, Mahkeme önünde İzmir Barosuna bağlı Avukat A. Sürücü tarafından temsil edilmiştir.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

Davanın Koşulları

3. Davanın konusu, taraflarca ifade edildiği şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Başvuran 21 Eylül 2008 tarihinde çocuklara cinsel tacizde bulunduğu şüphesiyle tutuklanmıştır. Başvuranın 22 Eylül 2008 tarihinde tutuklu yargılanmasına karar verilmiştir.

5. İzmir Cumhuriyet Savcılığının başvuran aleyhinde iddianame hazırlamasıyla birlikte 30 Ekim 2008 tarihinde ceza yargılamaları başlamıştır. Başvuran, 1 Nisan 2010 tarihinde mahkûm edilene kadar, İzmir Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde birçok duruşma yapılmıştır.

6. Yargılamayı yürüten mahkeme, her duruşma sırasında başvuranın devam eden tutukluluğunu incelemiştir. Yargılamaları yürüten mahkeme, suçun niteliğini, kaçma şüphesini ve öngörülen cezanın önemini dikkate alarak başvuranın tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

7. Başvuran, özellikle hazır bulunduğu 4 Mart 2010 tarihli duruşmanın ardından tutukluluğuna ilişkin olarak itirazda bulunmuştur. Başvuranın itirazı, 10 Mart 2010 tarihinde dava dosyası temelinde reddedilmiştir.

8. Başvuran 1 Nisan 2010 tarihinde suçlu bulunmuş ve toplam kırk üç yıl ve sekiz ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir.

9. Başvuran temyiz başvurusunda bulunmuştur.

10. Yargıtay, düzenlediği duruşmanın ardından İzmir Ağır Ceza Mahkemesinin kararını 17 Şubat 2011 tarihinde onamıştır.

ŞİKÂYETLER

11. Başvuran tutukluğunun uzunluğu hakkında Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamında şikâyette bulunmuştur. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca söz konusu hususta herhangi bir etkili hukuk yolunun bulunmadığını savunmuştur. Başvuran bu bağlamda, Sözleşme'nin 13. maddesine de dayanmıştır.

12. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi kapsamında iç hukukta Sözleşme'nin 5 §§ 3 ve 4. maddelerine ilişkin olarak öne sürdüğü şikâyetler için herhangi bir tazminat hakkının olmadığını belirtmiştir.

13. Ek olarak, başvuran Sözleşme'nin 6 ve 13. maddelerine dayanarak ceza yargılamalarının uzunluğundan şikâyetçi olmuştur.

14. Son olarak, başvuran Sözleşme'nin 7. maddesi kapsamında yargılama öncesi tutukluluğunun uzunluğunun bir cezaya dönüştüğü hususunda şikâyette bulunmuştur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi

15. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca, tutukluluğunun hukuka uygunluğuna itiraz edebileceği etkili bir hukuk yolu olmadığından şikâyetçi olmuştur. Başvuran, ulusal mahkemelerin tahliye talebini ciddi bir şekilde değerlendirmedini ve serbest bırakılma talebinin basmakalıp cümlelerle reddedildiğini öne sürmüştür.

16. Hükümet bu iddiaya itiraz etmiştir. Hükümet, başvuranın mahkemelerin tutukluluk kararlarına ilişkin olarak sadece iki itirazda bulunduğunu ve itirazların ikisinin de ulusal mahkemeler tarafından kapsamlı bir şekilde incelendiğini kaydetmiştir.

17. Mahkeme, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca tutuklanan ya da tutuklu yargılanan şahısların, özgürlükten yoksun bırakılmanın "hukuka uygunluğu" için elzem olan usul ve esas koşullarının bir mahkeme tarafından incelenmesi için dava açma hakkına sahip olduklarını yinelemektedir. Özellikle, yetkili mahkeme söz konusu hususu sadece iç hukukta öngörülen usule ilişkin şartlara uygunluğu yönünden değil aynı zamanda tutuklamanın ve tutuklu yargılamanın güttüğü amacın meşruluğu yönünden de incelemelidir. İlgili mahkeme, ayrıca, eğer özgürlükten yoksun bırakmanın hukuka uygun olmadığını tespit ederse bu duruma son verecek yetkiye de sahip olmalıdır. Ek olarak, Mahkemenin içtihadına göre, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi erişilebilirlik ve etkililik şartlarının sağlanması için yeterince kesin olan iç hukuk yollarına atıfta bulunmaktadır (bk. *Ağit Demir/Türkiye*, no. 36475/10, § 51, 27 Şubat 2018).

18. Somut davada, başvuranın tutukluluğunun uzatılması ulusal mahkemeler tarafından re'sen düzenli aralıklarla incelenmiştir. Ek olarak, başvuran sonuncusu 10 Mart 2010 tarihinde olmak üzere tutukluluğuna ilişkin kararlar aleyhinde itirazda bulunma olanağı bulmuştur. Mahkeme, daha önce *Ağit Demir* (yukarıda anılan, § 57) davasında benzer bir şikâyeti incelendiğini ve söz konusu şikâyetin kabul edilemez bulunduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, somut davada bu davadaki tespitlerinden ayrılmayı gerektirecek bir gerekçe görmemektedir.

19. Mahkeme, Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4. maddeleri uyarınca başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğini belirtir.

B. Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi

20. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesini dayanak göstererek, Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamındaki şikâyetleri ile ilgili olarak kendisine etkili iç hukuk yollarının sağlanmamış olduğundan şikâyet etmiştir.

21. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1, 2, 3 veya 4. fıkralarına aykırı bir şekilde özgürlüğünden yoksun bırakılan bir kişiye tazminat talebinde bulunma imkânının sağlanması halinde, 5. maddenin 5. fıkrasına uyulmuş olunacağını hatırlatmaktadır (bk. *Wassink/Hollanda*, 27 Eylül 1990, § 38, Seri A no. 185-A). Dolayısıyla, 5. fıkrada yer verilen tazminat hakkı, 5. maddenin önceki fıkralarından birinin ihlal edildiğinin ya bir yerel makamca ya da Mahkemece tespit edilmiş olması koşuluna dayanmaktadır. Mahkeme bu nedenle, Sözleşme'nin 5 §§ 1 ila 4 hükümlerine ilişkin bir ihlalin yerel mahkemelerce ya da Mahkemenin kendisi tarafından doğrudan veya özü itibarıyla tespit edilmemiş olması halinde, bir başvuranın Sözleşme'nin yalnızca 5 § 5 maddesine dayanarak ileri sürdüğü iddiasını değerlendiremez.

22. Başvuranın davasında böyle bir ihlalin söz konusu olmaması nedeniyle, başvuranın Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi kapsamındaki iddiası da konu bakımından bağdaşmadığı gerekçesiyle reddedilmelidir.

C. Diğer Şikâyetler

1. Yargılamaların uzunluğu

23. Başvuran, aleyhinde açılan ceza yargılamalarının aşırı uzun olduğundan şikâyetçi olmuştur. Başvuran, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesine dayanmıştır.

24. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (no. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında pilot karar usulünün uygulanmasının ardından, Türkiye'de yeni

bir iç hukuk yolunun 6384 sayılı Kanun ile oluşturulduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme daha sonra, *Müdür Turgut ve Diğerleri* ((k.k.), no. 4860/09, §§ 47-58, 26 Mart 2013) davasındaki kararında iç hukuk yollarını, yani yeni hukuk yolunu tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Mahkeme bu kararı verirken özellikle, bu yeni hukuk yolunun muhtemel surette (*a priori*) erişilebilir olduğunu ve yargılamanın uzunluğuna ilişkin şikâyetler için makul bir tazmin imkânı sunabildiğini değerlendirmiştir.

25. Bu bağlamda, Mahkeme başvuranın 6384 sayılı Kanun ile oluşturulan yeni iç hukuk yolunu kullanması gerektiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla, Mahkeme yukarıda anılan *Müdür Turgut ve Diğerleri* davasında verdiği kararı yinelemektedir. Bu sebeple Mahkeme, bu şikâyetin, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 maddesi uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

2. Diğer şikâyetler

26. Sözleşme'nin 5 §§ 3, 6, 7 ve 13. maddeleri kapsamında öne sürülen kalan şikâyetlere ilişkin olarak, Mahkeme mevcut bilgi ve belgeleri göz önünde bulundurarak ve şikâyetleri görev alanına girdiği ölçüde dikkate alarak, Sözleşme veya Ek Protokollerde belirtilen hak ve özgürlükler açısından herhangi bir ihlalin söz konusu olmadığı kanaatine varmıştır.

27. Dolayısıyla, başvurunun bu kısmı Sözleşme'nin 35 § 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliđiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 21 Haziran 2018 tarihinde bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Paul Lemmens
Başkan